

Tjänsteskrivelse Övergång från RUR till RER

Sammanfattning

Riksdagen fattade beslut om ny lagstiftning om god ekonomisk hushållning den 25 oktober 2023. Riksdagsbeslutet innebär bland annat att möjlighet att reservera medel till en resultatreserv, RER, införs i syfte att uppnå god ekonomisk hushållning och det innebär också att resultatutjämningsreserven, RUR, avvecklas. De kommuner och regioner som vid ikraftträdandet har en RUR får ha kvar och nyttja den till utgången av år 2033.

Reglerna för den nya reserven, RER, blir lite friare då reserven kan användas för att öka flexibiliteten i användningen av sparade medel. Den ska också kunna användas vid oförutsedda kostnadsökningar eller intäktsbortfall så länge det bidrar till god ekonomisk hushållning. Riktlinjer för RER ska inarbetas i kommunens regler för god ekonomisk hushållning, reserveringen är begränsad till fem procent av skatter och statsbidrag.

Riktlinje för God ekonomisk hushållning

I Kommunallagen kapitel 8 anges att kommunen ska ha en god ekonomisk hushållning. God ekonomisk hushållning innebär att kommunen ska vara rustad med en stabil ekonomi. Det handlar om att styra ekonomin både i ett kortare och i ett längre perspektiv för att kunna möta starka nedgångar och kriser i samhällsekonomin.

God ekonomisk hushållning ska ses ur både det finansiella perspektivet och ur verksamhetsperspektivet. Det finansiella perspektivet tar sikte på kommunens finansiella ställning och dess utveckling och anger därmed de finansiella förutsättningarna och ramarna. Verksamhetsperspektivet tar sikte på kommunens förmåga att bedriva sin verksamhet på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt. Bra förutsättningar skapas när det råder ett klart samband mellan resursåtgång, prestationer, resultat och effekter. För att åstadkomma detta samband krävs bland annat en utvecklad planering med framförhållning och handlingsberedskap, tydliga och mätbara mål samt en rättvisande och tillförlitlig redovisning som ger information om avvikelser gentemot målen. Kommunen inrättade en resultatutjämningsreserv (RUR) som upphör 2024-01-01 och kommunen föreslås att övergå till resultatreserven (RER) som är princip densamma som RUR men med medför öka flexibiliteten i användningen av eget kapital.

Mål för god ekonomisk hushållning

Enligt kommunallagen ska i budgeten anges finansiella mål för ekonomin som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. Lagen innefattar även krav på att

resurserna utnyttjas effektivt. Därför ska även för verksamheten anges mål och riktlinjer som är av betydelse för god ekonomisk hushållning.

Kommunfullmäktige fastställer årligen i samband med budget vilka finansiella och verksamhetsmässiga mål av betydelse för god ekonomisk hushållning som kommunen har under

Resultatreserven (RER)

Syftet med en resultatreserv (RER) är att kunna bygga upp en reserv under goda tider för att senare, under vissa omständigheter kunna utnyttja denna när skatteunderlagsutvecklingen är svag. RER är avsedd att utjämna normala svängningar i skatteunderlaget över konjunkturcykeln för att skapa större stabilitet för verksamheterna. RER ger kommunen möjligheter att reservera medel för att kunna täcka underskott vid ett senare tillfälle.

Enligt Kommunallagen får kommuner reservera medel i en resultatreserv som får användas för att en god ekonomisk hushållning ska uppnås. Regelverket är ett komplement till kommunallagens balanskravsregler och syftar till att kommunen ska kunna bygga upp en reserv under goda tider för att senare, under vissa omständigheter, kunna använda reserverade medel. Resultatreserven ska därigenom vara ett sätt att kunna arbeta med mer långsiktiga mål än balanskravets fokus på ett kalenderår i taget.

Avsikten med resultatreserven är inte att möjliggöra en överbeskattning där delar av överskotten årligen sparas för framtiden och inte heller att göra det möjligt att under en längre tid ha en nivå på skatteunderlaget som är lägre, eller en kostnadsnivå som är högre, än vad som är långsiktigt hållbart, utifrån riktlinjerna för god ekonomisk hushållning.

Reservering av medel

Lagen anger ett antal minimiregler som ska vara uppfyllda för att man ska få göra en reservering, men därutöver finns ingen närmare precisering i lagen. I kommunallagen regleras att reservering får göras med högst ett belopp som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller den del av årets resultat efter balanskravsjusteringar enligt 11 kap. 10§ lagen om kommunal bokföring och redovisning, som överstiger:

- En procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning, eller
- Två procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning, om kommunen har ett negativt eget kapital, inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser.

Ett ianspråktagande av resultatreserven innebär att likviditeten minskar. Utifrån försiktighetsprincipen och för att inte urholka utrymmet till investeringar får endast reservering till resultatreserven i Nora kommun göras med högst ett belopp som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller balanskravsresultatet som överstiger två procent (även om kommunen har ett positivt kapital inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser).

En reservering får göras om resultatreserven efter reserveringen uppgår till ett belopp som motsvarar högst fem procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning.

Disponering

Disponering av resultatreserven får endast göras om balanskravsresultatet är negativt. Detta gäller både vid budget och bokslut. Reserven får användas för att nå upp till ett nollresultat enligt balanskravet. Reserven kan användas för att täcka vissa särskilda planerade kostnader ett enskilt år eller vid oförutsedda utgiftsökningar eller inkomstbortfall eller nödvändig omstrukturering av verksamhet.

Faktisk disponering av medel i resultatreserven fastställs i årsredovisningen.

Redovisning

Reservering eller disposition av resultatreserven påverkar inte kommunens resultat utan sker som en särskild specifikation av kommunens egna kapital i balansräkningen.

I årsredovisningens förvaltningsberättelse ska en balanskravsutredning redovisas enligt Lagen om kommunal bokföring och redovisning. Av denna utredning ska det framgå vilka justeringar av årets resultat som gjorts för att räkna fram årets balanskravsresultat där man tagit hänsyn till ev. reservering eller disponering från resultatreserven.

Resultatutjämningsreserven (RUR)

Uttag ur kommunens resultatutjämningsreserv kan göras då det underliggande skatteunderlaget för riket, jämfört med den genomsnittliga utvecklingen de senaste tio åren, understiger genomsnittet. En annan förutsättning är att medlen från RUR ska täcka negativt resultat, det vill säga så mycket som krävs för att balanskravsresultatet ska komma upp till noll. Detta gäller såväl i budgeten som i årsredovisningen. Två kriterier ska alltså vara uppfyllda.

- Förändringen av årets underliggande skatteunderlag ska understiga den genomsnittliga utvecklingen under de senaste 10 åren och
- Balanskravsresultatet ska vara negativt och reserven får användas för att nå upp till ett nollresultat (eller så långt som reserven räcker).

För RUR däremot är det i bokslut och årsredovisning för 2023 sista gången kommunen har möjlighet att reservera medel. Däremot att disponering av medel från RUR kommer att kunna göras fram till 2033, på samma sätt som tidigare med utgångspunkt i ”att utjämna intäkter över en konjunkturcykel”.

Reservering och uttag ur resultatutjämningsreserven redovisas som en not till eget kapital i balansräkningen och påverkar inte kommunens resultat.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige

1. Att anta riktlinjer för god ekonomisk hushållning och hantering av resultatreserv (RER),
2. Att införa resultatreserven enligt med god ekonomisk hushållning.

Delgivning av beslut

Ekonomichef

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, 2024-05-14

Peter Warman
Ekonomichef